

Försäljning av mineralgödsel för jord- och träd- gårdsbruk 2014/15

MI1002

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	4
1.1	Statistiska målstorheter.....	4
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	5
1.2.	Fullständighet.....	5
B.2	Tillförlitlighet.....	5
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	5
2.2	Osäkerhetskällor.....	5
2.2.1	Urval.....	5
2.2.2	Ramtäckning.....	5
2.2.3	Mätning.....	6
2.2.4	Svartsbortfall.....	6
2.2.5	Bearbetning.....	6

2.2.6	Modellantaganden	6
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid	7
3.3	Punktlighet	7
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	7
4.1	Jämförbarhet över tiden	7
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	7
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	7
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	8
5.5	Upplysningstjänster	8

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Gödselmedel och kalk

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, Lantbruksstatistik
701 89 Örebro
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23, Örebro
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019-17 62 45
Telefax: 019-17 70 87
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Regioner och miljö, Lantbruksstatistik
<i>Besöksadress:</i>	701 89 Örebro
<i>Kontaktperson:</i>	Klostergatan 23, Örebro
<i>Telefon:</i>	Gunnel Wahlstedt
<i>Telefax:</i>	019-17 62 45
<i>E-post:</i>	019-17 70 87
	fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Delar av denna statistik används som underlag för rapportering enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 525/2013 av den 20 maj 2013 om övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser.

A.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för mineralgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Från och med 2006/07 framställs statistiken vid enheten för lantbruksstatistik.

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i mineralgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. gödselåret 1995/96 ingår uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll. Från och med gödselåret 2002/03 insamlas även uppgifter om försäljning av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling till jord- och trädgårdsbruk.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

- Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten för att följa den regionala utvecklingen av mineralgödselanvändningen i stort bland annat som underlag för miljömålsuppföljning. Uppgifterna används även av Jordbruksverket som underlag vid arbete med EAA - en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn.
- Kemikalieinspektionen för miljömålsuppföljning avseende kadmium.
- Sveriges lantbruksuniversitet, lantbruksskolor och annan utbildnings-

verksamhet inom jordbruk och miljö för undervisning och forskning.

- Länsstyrelser och andra regionala organ för uppföljning och rådgivning.
- Statistiken ingår i underlaget för Sveriges klimatrapportering vid beräkning av utsläpp av växthusgaser, se förordning om klimatrapportering (SFS 2014:1434).
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet, miljöorganisationer och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter, importörer och/eller försäljare av mineralgödselmedel var till och med december 2009 skyldiga att betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/Jordbruksverket erhöll då årligen en förteckning från Skatteverket över företag som betalt sådana miljöavgifter. Beskattningen av gödselmedel slopades 1 januari 2010. En aktuell populationsram skapas numera genom att komplettera uppgiftslämnande företag i ramen från 2009 med nytilkomna företag på marknaden. Uppgifterna insamlas via en Excel-blankett. För de uppgiftslämnare som så önskar finns möjlighet att lämna uppgifter elektroniskt i annat format.

A.13 Internationell rapportering

Uppgifter om försålda kvantiteter av mineralgödselmedel efterfrågas av Eurostat, OECD och Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Uppgifterna ingår som ett av indataunderlagen för Sveriges klimatrapportering till UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change).

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade till kommande år.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Syftet med statistiken är främst att redovisa den regionala försäljningen av mineralgödsel liksom förändringar över tiden. Sådan kunskap behövs bl.a. för uppföljning av uppsatta miljömål. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor från jordbruksmark av stort intresse, varför uppgifter om försålda mängder är viktiga. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är:

- försålda kvantiteter näringsämne i ton för kväve, fosfor, kalium och svavel.

- försålda kvantiteter näringsämne per hektar utnyttjad åkermark för kväve, fosfor, kalium och svavel.
- mängden kadmium i kilo för de försålda partierna av fosforgödsel.
- försålda kvantiteter näringsämne i ton för kväve, fosfor, kalium och svavel i form av produkter tillåtna vid ekologisk odling.

1.1.1 Objekt och population

Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare, importörer och/eller försäljare av mineralgödselmedel. Ett fåtal större företag svarar för huvuddelen av försäljningen till jordbruk och yrkesmässigt trädgårdsbruk.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i det Statistiska meddelandet är:

- försålda kvantiteter näringsämne (ton).
- försålda kvantiteter näringsämne per hektar utnyttjad åkermark (kilo/hektar).
- mängd kadmium i kilo för de försålda partierna av fosforgödsel (kg).

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av totaler (ton näringsämne och kg kadmium) och kvoter (kg/ha utnyttjad åkermark).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistik redovisas för näringsämnena kväve, fosfor, kalium och svavel med fördelning på län, länsgrupper och riket.

1.1.5 Referensstider

Statistiken avser gödselår dvs. 1/7 2014 till 30/6 2015.

1.2. Fullständighet

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten bedöms vara hög. Undersökningen har genomförts under en lång följd av år och avstämning med annan statistik inom området görs, se avsnitt 4.3.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Eventuella brister i ramen över producenter/importörer/försäljare torde påverka statistikens kvalitet marginellt. För ekologiska gödselmedel är det dock oklart i vilken utsträckning ramen omspannar all försäljning av gödselmedel godkända i ekologisk odling.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna insamlades via ett frågeformulär som sändes ut via e-post i november 2015. Frågeformuläret omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve (N), fosfor (P), kalium (K), svavel (S) och genomsnittlig halt av kadmium (Cd) i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna, uttryckta i ton, av olika medel ska redovisas per län. I dokumentationen SCBDOK finns frågeformulär och missiv återgivna som bilaga.

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar problem för några uppgiftslämnare. Mineralgödsel försäljningen sker i bland i flera led varför importören/ producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. Försäljningsresultaten för de redovisade länsgrupperna är därför säkrare än de enskilda länsuppgifterna. När en vara säljs i flera led finns risk för att kvantiteter kan redovisas dubbelt. Olika kontroller görs för att undvika att leveranser redovisas dubbelt.

Statistiken om försäljningen av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling är inte heltäckande. Det är endast företag som haft försäljning av mineralgödsel som innefattas. De företag som endast har försäljning av organiska gödselmedel, t.ex. rötrest, lämnar inte uppgifter i denna undersökning och följaktligen underkattas de totala försålda kvantiteterna av näringsämnen för gödselmedel tillåtna i ekologisk odling.

2.2.4 Svarsbortfall

Ett fåtal aktörer på marknaden svarar för över 95 procent av all försäljning. Enstaka mindre uppgiftslämnare kan vara ovilliga att lämna uppgifter. Detta ger en underskattning av den totala mängden såld näringsämne, men bedöms ha liten påverkan på säkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Lämnade kvantitetsuppgifter har kompletterats med uppgifter från publicerade innehållsdeklarationer för enskilda gödselmedel om uppgift om växtnäring innehåll i form av kväve, fosfor, kalium och svavel saknades. För mindre kvantiteter där uppgift om fosforgödselmedlens innehåll av tungmetallen kadmium (Cd) saknades har värdet 6 gram per ton fosfor använts för främst flytande produkter och för fasta produkter med högt fosforinnehåll har 30 g per ton fosfor använts. Dessa kompletteringar är nödvändiga för att kunna använda alla inkomna uppgifter och ökar resultatens tillförlitlighet och fullständighet.

Efter registrering och granskning av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av arealuppgifter från Jordbruksverkets statistiska meddelande *SM JO 10 SM 1601 (Jordbruksmarkens användning 2015 Slutlig statistik)* beräknas genomsnittlig gödselgiva av olika näringsämnen per hektar utnyttjad åkermark.

Utnyttjad åkermark har definierats som summa åkermark exklusive träda och ospecificerad åkermark.

2.2.6 Modellantaganden

Ingen uppräknings görs för eventuell ”okänd import” utan statistiken baseras på

de uppgifter som insamlats.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Totalundersökning. Inga osäkerhetsmått redovisas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter om försäljning av mineralgödsel insamlas årligen med start på hösten. Statistiken publiceras påföljande år i april.

3.2 Framställningstid

Resultat publiceras fem månader efter att insamling av uppgifter inletts.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts på samma sätt under den period som SCB svarat för statistiken, dvs. fr.o.m. 1985, med undantag för ändringar i indelningen av gödselår över tiden. Gödselåret 1987/88 omfattade 11 månader medan gödselåret 1993/94 omfattade 13 månader. Detta beroende på att gödselåret för åren 1988/89 t.o.m. 1992/93 avsåg perioden juni-maj. Övriga år avser gödselåret perioden 1 juli- 30 juni. Gödselåret följer branschens verksamhetsår.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Uppgiftslämnarnas fördelning av sålda kvantiteter på olika regioner kan vara osäkra. I vissa fall fraktas mineralgödseln först till en större terminal och vidarebefordras sedan till återförsäljare inom flera län. Resultaten för de i tabellerna angivna länsgrupperna är därför säkrare än uppgifter för enskilda län.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

SCB insamlar, genom jordbrukarintervjuer, uppgifter om den faktiska användningen av mineralgödselmedel i jordbruket vart annat år. Senast publicerade uppgifter avser gödselåret 2012/13 (MI 30 SM 1402). Denna undersökning genererar betydligt mer detaljerad statistik än försäljningsstatistiken. De två undersökningarna har gett något skiljaktiga resultat för försäljning resp. förbrukning under de år undersökningarna utförts parallellt. Försäljningsstatistiken har i regel legat något högre än den uppgivna förbrukningen. I försäljningsstatistiken ingår kvantiteter för produkter avsedda för jord- respektive yrkesmässigt trädgårdsbruk. Försäljningen av sådana jordbruksprodukter för annat syfte än jord – respektive yrkesmässigt trädgårdsbruk till exempel för användning på grönytor bedöms vara en förklaring till varför försäljningsstatistiken har legat på en något högre nivå. På senare år har dock skillnaden i resultat mellan undersökningarna minskat.

Jordbruksverket publicerar varje år uppgifter om försäljningen av olika mineralgödselmedel på riksnivå (redovisat som ton vara per produkt/produktgrupp). Senast publicerade uppgifter avser gödselåret 2013/14 (Jordbruksverkets

statistikrapport 2015:02).

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serien MI 30). Uppgifter för 2014/15 finns i rapporten MI 30 SM 1601. Publiceringen sker på SCB:s webbplats www.scb.se under Miljö. Den slutliga statistiken finns tillgänglig i Statistikdatabasen (åtkomst via www.scb.se). Resultat redovisas också i "Jordbruksstatistisk sammanställning 2016" på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden, denna Beskrivning av statistiken samt SCBDOK (åtkomst via www.scb.se).

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial som ej gallrats finns sparat vid SCB fram till och med 2007/08 och därefter vid Jordbruksverket.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:
Gunnel Wahlstedt, tfn 019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se